

Asia: VN/2758/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asian tausta ja valmistelu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kosmetiikka- ja hygienieollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sekä kansallisen toimeenpanon valmistelun sidosryhmäyhteistyöstä. Kosmetiikka- ja hygienieollisuus ry on ollut keskeisenä toimijana aktiivisesti mukana tässä sidosryhmäyhteistyössä.

Otamme lausunnossamme kantaa ainoastaan esityksen kohtiin, jotka vaikuttavat yhdyskuntajätevesidirektiivin laajennetun tuottajavastuun säännösten kansalliseen implementointiin, joka tehdään direktiivin implementoinnin toisessa vaiheessa tämän osan toimeenpanon jälkeen. Laajennettuun tuottajavastuuseen erityisesti vaikuttavia kohtia ovat mikroepäpuhtauden ja direktiivitaajaman määritelmät.

Esityksellä on liittymäkohtia erityisesti perustuslain 20 §:n ympäristövastuuseen sekä 21 §:n oikeusturvaan. Sääntelyn hyväksyttävyyden kannalta on olennaista varmistaa velvoitteiden oikeasuhtaisuus ja ennakoitavuus sekä se, että menettelysäännökset ovat riittävän täsmällisiä asianosaisten oikeusturvan toteutumiseksi.

Kosmetiikkateollisuus tukee täysimääräisesti vihreää siirtymää. Kosmetiikkateollisuus on valmis kantamaan ympäristövastuunsa ja osallistumaan kohtuullisiin ja oikeudenmukaisesti jaettuihin kustannuksiin, mutta toimialalle kohdistuvan kustannustaakan tulee perustua tieteelliseen näyttöön, riskiperusteiseen arviointiin sekä oikeudenmukaiseen ja läpinäkyvään sääntelyyn.

Nykytila: lainsäädäntö

Lausuntonne

-

Nykytila: käytäntö

Lausuntonne

-

Nykytilan arviointi

Lausuntonne

-

Keskeiset ehdotukset

Lausuntonne

-

Taloudelliset vaikutukset

Lausuntonne

Kosmetiikkateollisuuden näkökulmasta on olennaista kiinnittää huomiota laajennetun tuottajavastuun velvoitteiden taloudellisiin vaikutuksiin ja toimijoille aiheutuvaan kustannustaakkaan. Kustannusten tulee jakautua oikeudenmukaisesti ja olla ennakoitavia, eikä sääntely saa johtaa kohtuuttomaan rasitteeseen toiminnanharjoittajille. Sääntelyn tulee perustua EU-oikeuden mukaiselle saastuttaja maksaa –periaatteelle (aiheuttamisperiaate) yhdyskuntajätevesidirektiivin 1 artiklan mukaisesti siten, että kukin toimija riippumatta mikroepäpuhtauden lähteestä kantaa vain oman osuutensa jätevesien mikroepäpuhtauksien poistamisesta.

Suomi piti direktiivin valmistelussa tavoitetta mikroepäpuhtauksien poistamiseksi yhdyskuntien jätevesistä vesien hyvän tilan saavuttamiseksi perusteltuna. Samalla se piti kuitenkin tarpeellisena arvioida vielä yksityiskohtaisemmin sen kustannusten kattamista laajennetun tuottajavastuun järjestelmällä niin, että järjestelmän toimeenpanokelpoisuus pystytään takaamaan ja etteivät siitä aiheutuva hallinnollinen taakka tai taloudelliset vaikutukset muodostu eri osapuolille kohtuuttomiksi. Nykyisessä muodossaan sääntely uhkaa kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa nämä edellytykset eivät täyty laajennetun tuottajavastuun osalta. Tämä johtuu siitä, että yhdyskuntien jätevesien puhdistusvelvoitteet kohdennetaan vain kahdelle toimialalle, vaikka mikroepäpuhtauksia päätyy yhdyskuntien jätevesiin useilta eri toimialoilta.

Euroopan parlamentissa 18.6. käsitelty asiaa koskeva päätöslauselmaehdotus on myös osoitus siitä, ettei asia ole vielä valmis implementoitavaksi. Suomen tulisi siksi edelleen vaikuttaa EU-tasolla siihen, että direktiivin 9 artiklassa säädetyn laajennetun tuottajavastuutoimeenpano keskeytetään väliaikaisesti, kunnes järjestelmän vaikutukset, mikroepäpuhtauksien lähteet ja käytännön toteuttamiskelpoisuus on arvioitu perusteellisesti uudelleen. EU-tasolla tulisi edistää laajempaa

maksupohjaa, sillä puhdas vesi on yhteiskunnallinen yhteishyödyke, eikä julkisen infrastruktuurin kehittämisestä aiheutuvaa taloudellista taakkaa tule kohdistaa yksinomaan kahdelle toimialalle. Tällaisenaan investointikustannukset ovat suuret suhteessa Suomen kosmetiikkateollisuuden kokoon. Suomen kosmetiikkamarkkinat kuluttajahinnoissa ovat 1,4 miljardia vuodessa. Jätevedenpuhdistamoiden investointikustannukset voivat Lääketeollisuus ry:n VTT:llä teettämän selvityksen mukaan nousta jopa yli 800 miljoonaan euroon, mikä vaikuttaa suoraan yritysten toimintamahdollisuuksiin ja kilpailukykyyn. Kaiken kaikkiaan laajennetun tuottajavastuun tulee perustua kattavaan vaikutustenarviointiin ja tällainen tulisi myös tehdä kansallisesti.

Ympäristövaikutukset

Lausuntonne

-

Vaikutukset eräisiin perus- ja ihmisoikeuksiin

Lausuntonne

-

Suhde perustulakiin ja säätämisjärjestys

Lausuntonne

-

Pykäläluonnokset ja niiden yksityiskohtaiset perustelut

Lausuntonne

-

39 § Lupahakemus (+ perustelut)

Lausuntonne

-

49 a § Vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 g § Määritelmät (+ perustelut)

Lausuntonne

110 § g määritelmät: mikroepäpuhtaus

Laajennetun tuottajavastuun kannalta keskeistä on direktiivin 2 artiklan 17 kohdan mikroepäpuhtauden määritelmä, jota ehdotetaan nyt implementoitavaksi kansalliseen ympäristönsuojelulakiin. HE:n mikroepäpuhtauden määritelmä vastaa direktiivin sanamuotoa. Sillä tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyä ainetta, sen hajoamistuotteet mukaan lukien, jota esiintyy yleisesti vesiympäristössä, yhdyskuntajätevesissä tai lietteessä ja jota voidaan pitää pieninäkin pitoisuuksina vaarallisena ympäristölle tai ihmisten terveydelle asetuksen (EY) N:o 1272/2008 (CLP-asetus) liitteessä I olevissa 3 ja 4 osassa vahvistettujen asiaankuuluvien kriteerien perusteella.

Kannatamme lähtökohtaisesti sitä, että direktiivin määritelmät implementoidaan kansalliseen lainsäädäntöön sellaisinaan ilman kansallisia poikkeamia. Haluamme kuitenkin nostaa esiin direktiivin jatkotoimeenpanon kannalta tärkeän seikan: mikroepäpuhtauden määritelmä on nykyisellään epäselvä, ja sen sisällöstä käydään edelleen keskustelua EU-tasolla, mikä heikentää toimijoiden oikeusvarmuutta. Nykyisen määritelmän perusteella on vaikea tietää täsmällisesti, mitkä aineet katsotaan mikroepäpuhtauksiksi. Tämän vuoksi direktiivin 9 artiklan, joka koskee kosmetiikka- ja lääketeollisuudelle säädettyä laajennettua tuottajavastuuta, toimeenpanon yhteydessä on tarpeen tarkastella mikroepäpuhtauden määritelmää ja siihen liittyviä epävarmuuksia uudelleen. Määritelmä vaikuttaa suoraan tuottajavastuun laajuuteen, siitä aiheutuviin kustannuksiin ja jätevedenpuhdistamoiden investointien rahoitukseen, minkä vuoksi siihen liittyvät tulkintaepävarmuudet on otettava huomioon toisen vaiheen implementoinnissa.

Mikroepäpuhtauden määritelmä, joka on erittäin laaja, koska siinä viitataan aineisiin, joita esiintyy yleisesti vesiympäristössä, yhdyskuntajätevesissä tai lietteessä, edellyttää EU-tasolla täsmennystä siitä, mitä aineita tähän joukkoon kuuluu. Pelkkä aineen esiintyminen ei ole riittävä kriteeri, vaan sen tulee direktiivin mukaan olla pieninäkin pitoisuuksina ympäristölle tai ihmisten terveydelle vaarallinen. Tämän vuoksi määritelmässä viitattuja CLP-asetuksen terveys- ja ympäristövaaraluokkia tulee rajata koskemaan vain tarkoituksen kannalta relevantteja ('asiaankuuluvia') vaaraluokkia ja arvio tällaisista aineista on tehtävä riskiperusteisesti. Pelkkä vaaraluokitus ei yksinään ota erityisesti huomioon todellista pitoisuutta. Lisäksi on pystyttävä osoittamaan, päätyykö aine tosiasiallisesti vesiympäristöön ja aiheuttaako se todellisen riskin. Määritelmän sisältö ei voi jäädä epäselväksi, koska sillä on suoria vaikutuksia teollisuuden kustannuksiin, ja toiminnanharjoittajien on voitava varautua ja suunnitella toimintaansa ennakoitavasti. Lisäksi määritelmän sisällön selkeys on oleellista saastuttaja maksaa -periaatteen oikeudenmukaisen soveltamisen näkökulmasta, koska saastuttajille asetettujen taloudellisten velvoitteiden on vastattava täsmällisesti sitä saastumisen astetta, josta ne ovat itse vastuussa (ks. esim. asia C-254/08). Lisäksi vaaraluokitusten, kuten esimerkiksi EU:n CLP-asetuksen mukaisten luokitusten, soveltamisen on perustuttava oikeusvarmuuteen vapaamatkustamisen välttämiseksi. Tämän vuoksi vaaraluokitusten tulee perustua CLP-asetuksen liitteessä VI vahvistettuihin harmonisoiuihin luokituksiin.

Kosmetiikkaa markkinoivat yritykset toimivat monessa eri maassa, minkä vuoksi Suomen tulee toimia linjassa muiden jäsenvaltioiden kanssa, seurata EU-tason valmistelua ja varmistaa, että kansallinen lainsäädäntö perustuu riittävän täsmälliseen ja yhtenevään tulkintaan muun Euroopan

kanssa. Suomen tulee välttää kansallista ylisääntelyä ja nopeampaa aikataulua kuin muissa EU-jäsenmaissa harmonisoinnin varmistamiseksi.

110 h § Kuormituksen määrittäminen (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 i § Ehdotus direktiivitaajamiksi (+ perustelut)

Lausuntonne

Yhdyskuntajätevesidirektiivissä taajama määritellään siten, että tiheyden arvioinnissa voidaan käyttää ohjeellista viiteraja-arvoa 10–25 asukasvastinelukua (avl) hehtaaria kohden. HE:n mukaan kansallinen liikkumavara hyödynnettäisiin täysimääräisesti, mitä pidämme perusteltuna. Direktiivin mukaisella taajamamäärittelyllä on keskeinen merkitys sen kannalta, mitkä yhdyskuntajätevedenpuhdistamot kuuluvat jatkossa direktiivin aiempaa tiukempien käsittely- ja tarkkailuvaatimusten piiriin. Tällä on puolestaan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Kansallisen liikkumavaran täysimääräinen hyödyntäminen mahdollistaa sen, että jätevedenpuhdistamoihin kohdistuvien investointikustannusten tasoon voidaan vaikuttaa ja kustannusvaikutuksia hallita. Tämä tukee myös tuottajavastuun piiriin kuuluvien yritysten mahdollisuuksia suunnitella ja hallita kustannuksiaan pitkäjänteisesti.

110 j § Menettely ja päätös direktiivitaajamista (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 k § Yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden suunnittelua ja käyttöä koskevat yleiset vaatimukset (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 l § Yhdyskuntajätevedenpuhdistamossa käsitellyn veden uudelleenkäyttö (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 m § Käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamista koskeva riskinarviointi (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 n § Riskinarvioinnin laatiminen (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 o § Menettely riskinarvioinnin laatimisessa ja tarkistamisessa (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 p § Ehdotus typelle ja fosforille herkistä alueista (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 q § Menettely ja päätös typelle ja fosforille herkistä alueista (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 r § Ehdotus mikroepäpuhtauksille herkistä alueista (+ perustelut)

Lausuntonne

-

110 s § Menettely ja päätös mikroepäpuhtauksille herkistä alueista (+ perustelut)

Lausuntonne

-

156 e § Direktiivitaajamassa sijaitsevan kiinteistön jätevesijärjestelmän puhdistusvaatimus (+ perustelut)

Lausuntonne

-

211 c § Yhdyskuntajätevesiin liittyvä kansainvälinen yhteistyö (+ perustelut)

Lausuntonne

-

Voimaantuloa ja määräaikoja koskevat säännökset (+ perustelut)

Lausuntonne

-

7 § Vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin sisällytettävät alueet (+ perustelut)

Lausuntonne

-

11 § Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen (+ perustelut)

Lausuntonne

-

13 a § Jätevesiviemäriverkoston suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito ja käyttö (+ perustelut)

Lausuntonne

-

16 § Tiedonsaanti ja tiedottamisvelvollisuus (+ perustelut)

Lausuntonne

-

Voimaantuloa ja määräaikaa koskevat säännökset (+ perustelut)

Lausuntonne

-

11 § Vesienhoitosuunnitelma (+ perustelut)

Lausuntonne

-

20 d § Ympäristötavoitteista poikkeaminen yhdyskuntajätevedenpuhdistamoa koskevissa hankkeissa (+ perustelut)

Lausuntonne

-

Voimaantuloa ja määräaikaa koskevat säännökset (+ perustelut)

Lausuntonne

-

62 a § Hulevesiin tai sekaviemäreistä aiheutuviin ylivuotoihin liittyvä riski (+ perustelut)

Lausuntonne

-

62 b § Hulevesien hallintasuunnitelma (+ perustelut)

Lausuntonne

-

62 c § Hulevesien hallintasuunnitelman sisältö (+ perustelut)

Lausuntonne

-

62 d § Hulevesien hallintasuunnitelman valmistelu (+ perustelut)

Lausuntonne

-

62 e § Hulevesien hallintasuunnitelman hyväksyminen (+ perustelut)

Lausuntonne

-

Voimaantuloa ja määräaikaa koskevat säännökset (+ perustelut)

Lausuntonne

-

Valtioneuvoston asetus typelle ja fosforille herkkien alueiden määrittämisestä

Lausuntonne

-

Valtioneuvoston asetus vesihuollosta annetun asetuksen muuttamisesta

Lausuntonne

-

Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 5 muuttamisesta

Lausuntonne

-

Valtioneuvoston asetus hulevesistä

Lausuntonne

-

Karine-Galambosi Eeva-Mari
Kosmetiikka- ja hygieniateollisuus ry